

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL UAB „RIFARMA“ LIETUVOS RESPUBLIKOS REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2014-06-04 Nr. 12R-38

Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Energetikos ir vartojimo prekių bei paslaugų departamento direktoriaus Algirdo Romeikos (Komisijos pirmininkas), Maisto produktų ir rekreacinių paslaugų skyriaus vedėjos Neringos Baronienės, l. e. Nesažiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vedėjos pareigas Kristinos Grigaitės, Teisės ir personalo skyriaus vedėjos Audronės Kaušylienės,

sekretoriaujant Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Nesažiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vyriausiajai specialistei Ignei Tebėrienei,

dalyvaujant Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įgaliotoms atstovėms (*duomenys neskelbtini*), bei UAB „Rifarma“ įgaliotam atstovui (*duomenys neskelbtini*),

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, bylų nagrinėjimo posėdyje išnagrino bylą pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2014-05-09 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 69RIP-13 (toliau Protokolas) dėl UAB „Rifarma“ (įmonės kodas 12395153, adresas – Alyvų g. 27, Gineitiškių k., Zujūnų sen., Vilnius) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2014-05-09 gavo Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos 2014-05-09 raštą Nr. 69D1-640, kuriame nurodyta, kad Tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744, 9.3.9 punktu ir Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo tyrimo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2013 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. B1-615 „Dėl Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo tyrimo tvarkos aprašo ir Reklamos įstatymo pažeidimo protokolo, Nutarimo pradėti Reklamos įstatymo pažeidimo tyrimo procedūrą, Nutarimo atsisakyti pradėti Reklamos įstatymo pažeidimo procedūrą ir Nutarimo nutraukti Reklamos įstatymo pažeidimo tyrimo procedūrą formų patvirtinimo“, atliko Reklamos įstatymo pažeidimo tyrimą bei UAB „Rifarma“ surašė Reklamos įstatymo pažeidimo protokolą NR. 69RIP-13.

Protokole nurodyta, kad UAB „Rifarma“ skleidė reklamą, kurioje reklamuojant maisto papildus „Alkymer“, „Alkymer+Omega 3“ užsimenama apie maistui priskiriamas gydomąsias ir profilaktines savybes bei naudojami neleistini naudoti teiginiai apie sveikatingumą.

Protokole nustatyta, kad UAB „Rifarma“ reklamuodama maisto papildą „Alkymer“, kurio veiklioji medžiaga alkiglicerolis, naudojo teiginius, kuriais nurodoma ir užsimenama apie profilaktines savybes: „apsaugo nuo infekcijų ir neigiamo radiacijos poveikio“, naudojo teiginius kuriais nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias savybes: „gerina žaizdų gijimą“, kurie yra

neleistini pagal Europos Komisijos rengiamą/ koordinuojamą bendrijos registrą: „ [Alkigliceroliai] jie stiprina organizmo imunitetą, skatindami baltųjų kraujo kūnelių ir antikūnių gamybą <...>“

Protokole nustatyta, kad UAB „Rifarma“ reklamuodama maisto papildą „Alkymer+ Omega3“ naudojo teiginius, kurie yra leistini pagal Europos Komisijos rengiamą/koordinuojamą Bendrijos registrą: „Omega-3 polinesočiosios riebalų rūgštys (EPA ir DHA) teigiamai veikia širdies kraujagyslių sistemą <...>, „palaiko normalią protinę veiklą“ bei naudojo teiginius, kurie nebuvo pateikti vertinti Europos maisto saugos tarnybai bei tuo pačiu klaidina dėl produkto savybių, kurių galimai jis neturi: „skatina tinkamą organizmo ląstelių atsinaujinimą“. Protokole nustatyta, kad UAB „Rifarma“ reklamoje skleidė teiginius neatitinkančius 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 463) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009 (OL 2009 L 188, p. 14), 16 straipsnio, 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą 9OL 2006 L 404, p. 9) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L, 310, p. 36) 3 straipsnio a dalies, 5 straipsnio 1 dalies, 10 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies a punkto, Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsnio 2 dalies, Lietuvos higienos normos HN 17: 2010 „Maisto papildai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-432 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 677 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ patvirtinimo“ 7, 11.2 ir 12 punktų reikalavimų, ir tuo UAB „Rifarma“ pažeidė Reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas.

Protokole nustatyta, kad reklama buvo skleidžiama leidinio „Sveikas.lt“ Nr. 6 (30), 2013, 5 – tame puslapyje, 10 000 vnt., nuo 2013 m. spalio mėnesio 32 – ioje gydymo įstaigose didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Protokole nurodyta, kad *(duomenys neskelbtini)* 2014-02-12 raštu „Dėl informacijos pateikimo“ informavo, kad neišplatintas ir nurašytas leidinio liktus 6 000 vnt.

Protokole nurodyta, kad UAB „Rifarma“ Reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą. Taip pat nurodyta, jog UAB „Rifarma“ bendradarbiavo, geranoriškai teikė dokumentus, informaciją, pripažino padarytą pažeidimą, nedelsiant pašalino teisės aktų reikalavimų neatitinkančią reklamą.

Tarnyba raštu Nr. 69D1-640 taip pat pateikė UAB „Rifarma“ 2013-12-10 raštą, kuriame bendrovė nurodė, jog UAB „Rifarma“ yra oficialus „Alkymer“ atstovas Lietuvoje nuo 1999 metų ir buvo pardavinėjamas tik vaistinėse kaip medicininės paskirties produkto statusu. Bendrovė nurodė, jog nuo 2008 metų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu panaikinus medicininės paskirties produktą terminą „Alkymer“ Lietuvos rinkoje platinamas maisto papildu statusu.

UAB „Rifarma“ nurodė, jog po 2013-11-06 Tarnybos patikrinimo ir pranešimo, kad EFSA kol kas dar nepatvirtino alkiglicerolių sveikatingumo teiginių „Stiprina imunitetą“ bendrovė iš karto reagavo į pastabas ir pakeitė maisto papildu „Alkymer“ pakuotę, bendrovės teigimu buvo pašalintas teiginys „gali stiprinti imunitetą“ bei pateikė Tarnybai naujos pakuotės pavyzdį. Bendrovė papildomai rašte nurodė, jog iš UAB „Rifarma“ tinklalapio nedelsiant buvo pašalinti visi teiginiai apie „Alkymer“ ir „Alkymer +Omega3“ poveikį imuniteto stiprinimui.

UAB „Rifarma“ rašte nurodė, jog ruošiant minėtų maisto papildų pristatymą buvo remtasi jau daugiau kaip 50 metų Vakarų Europoje bei kitų šalių mokslininkų atliekamų akademinų ir klinikinių tyrimų rezultatais.

UAB „Rifarma“ raštu tarnybai nurodė, jog 2013-09-03 bendrovė sudarė sutartį su *(duomenys neskelbtini)* dėl maisto papildu „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ informacinės medžiagos pateikimo leidinyje „Sveikas.lt“ Nr. 30. Bendrovė nurodė, jog šis leidinys buvo platinamas Lietuvos gydymo įstaigose nemokamai 2013 metų spalio mėnesį.

Bendrovė rašte pažymėjo, jog vartojant teiginius nebuvo siekiama suklaidinti vartotojus, bendrovė nurodė, jog teiginiai buvo panaudoti remiantis daugiamečiais Europos Sąjungos ir kitų šalių akademinų ir klinikinių tyrimų rezultatais.

UAB „Rifarma“ nurodė, jog reaguodama į Tarnybos pranešimą pakeitė maisto papildu „Alkymer“ pakuotę – pašalino teiginį „gali stiprinti imunitetą“ taip pat aplankė leidinio „Sveikas.lt“ platinimo vietas ir įsitikino, kad minėto leidinio platinimo vietose nebėra. Taip pat nurodė, jog raštu informavimo partnerius didmenininkus – farmacines įmones, kad platindami maisto papildus „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ daugiau nebevartotų sveikatingumo teiginių.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija 2014-06-04 posėdyje paprašė bylos nagrinėjimo proceso dalyvių pateikti paaiškinimus.

Tarnybos atstovė atkreipė Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos dėmesį, jog UAB „Rifarma“ pati ėmėsi iniciatyvos dėl pažeidimų pašalinimo, reagavo į Tarnybos pastebėjimus. Tarnybos atstovė pridūrė, jog UAB „Rifarma“ savo iniciatyva informavo kolegas, partnerius, jog šios taip pat nebandotų Protokole užfiksuotų teiginių, maisto papildų „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ pateikiamoje informacijoje.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog šis preparatas nuo 1987 metų Švedijoje yra pripažintas kaip vaistas, turintis nemažai nuopelnų bei premijų. Taip pat bendrovės atstovas nurodė, jog iki šios dienos preparatas tiek Lenkijoje tiek kitose šalyse yra parduodamas kaip nereceptinis vaistas. Bendrovės atstovas pažymėjo, jog maisto papildu gamintojas pateikė informaciją, jog didžiosios Vakarų Europos šalys, susitarusios su pavaldžiomis vietinėmis institucijomis, naudoja minėtus teiginius maisto papildu reklamoje, nepaisant to, kad nuo 2010 metų minėti teiginiai nepatenka į European Food Safety Authority (toliau – EFSA) patvirtintų reikalavimų dėl maisto produktų sąrašą.

Bendrovės atstovas nurodė, jog UAB „Rifarma“ produkto reklamoje pateikta informacija yra patvirtinta atliktais tyrimais, taip pat nurodė, jog 1930 metais už alkoglicerolius buvo gauta Nobelio premija, taip pat bendrovės atstovas nurodė, jog Lietuvos mokslininkai taip pat atlikinėjo tyrimus, teikė išvadas, bei šiuos preparatus skiria gydymui.

Bendrovės atstovas nurodė, jog visi atlikti tyrimai, mokslininkų pateikiamos išvados patvirtina alkoglicerolių teigiamas bei naudingąsias savybes, tačiau šiuo metu tik EFSA nėra patvirtinusi, alkoglicerolių naudojimo reikalavimų maisto papildų produktų sąrašė.

Bendrovės atstovas atkreipė Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos dėmesį, jog UAB „Rifarma“ niekuomet savo platinamos produkcijos reklamoje nenaudodavo ir nenaudoja teiginių apie vėžinių susirgimų gydymą ar apsaugą, ką šiuo metu galima rasti kitų bendrovių platinamos produkcijos reklamose.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog maisto papildų reklamoje skleisti teiginiai yra paremti tikrais profesorių atliktais tyrimais. Bendrovės atstovas atkreipė Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos dėmesį, jog maisto papildų reklama buvo skleidžiama ne televizijoje, o tik leidinyje „Sveikata.lt“. Taip pat UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog reklama leidinyje buvo skleista ne bendrovės iniciatyva, o tik gavus prašymą, kad būtų pateikta maisto papildų „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ reklama.

Bendrovės atstovas taip pat nurodė, jog kuriant reklamą bendrovė tikrai nežinojo, jog minėtų teiginių reklamoje negalima naudoti ir, kad šie teiginiai nėra patvirtinti EFSA ir dar kartą pabrėžė, jog reklamoje visi teiginiai yra paremti tik atliktais ir patvirtintais klinikiniais tyrimais, o ne pačios įmonės sugalvoti.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkas pasiteiravo bendrovės atstovo, kodėl tuomet UAB „Rifarma“ taip pat nebandė šių teiginių suderinti su Tarnyba.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog kuriant reklamą bendrovė nežinojo, kad šie teiginiai yra negalimi, o iš karto gavus Tarnybos surašytą Protokolą, tą pačią savaitę bendrovė pašalino netinkamus teiginius bei pakeitė maisto papildų pakuotę.

UAB „Rifarma“ atstovas taip pat nurodė, jog Lietuvoje iki 2001 metų šis produktas Lietuvoje buvo pardavinėjamas kaip specialios medicininės paskirties produktas, nors daugelyje šalių dar ir

dabar šis produktas parduodamas kaip vaistas, todėl teigti, jog šis produktas neturi jokių gydomųjų savybių, bendrovės atstovo, teigimu negalima.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos narė pasiteiravo bendrovės atstovo, ar reklama buvo skleidžiama papildomomis sklaidos priemonėmis, ar buvo skleidžiama tik leidinyje.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog šiuo metu reklama yra visiškai nutraukta ir nebeskleidžiama.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos narė pasiteiravo, ar tuo metu, kuomet reklama buvo skleidžiama, ar ji buvo skleidžiama tik leidinyje, ar ir kitose visuomenės informavimo priemonėse.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, kad maisto papildų reklama buvo skleidžiama tik leidinyje „Sveikata.lt“. Bendrovės atstovas pridūrė, jog leidinyje „Sveikata.lt“ produkto reklama įdedama tik labai retai, maždaug į du metus vieną kartą. Atstovas pažymėjo, jog maisto papildai „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ nėra naujas produktas, todėl jam reklama jau nebėra reikalinga, ši produktą visi gerai žino ir vertina ir pridūrė, jog po skleistos reklamos bendrovė nepastebėjo didesnių minėtų maisto papildų pardavimų.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos narė pažymėjo, jog bendrovės atstovas ne kartą pažymėjo, jog gaminytinka gydymui, todėl paklausė bendrovės atstovo, ar šie nesvarstė galimybės produktą pardavinėti ne kaip maisto papildą, o kaip vaistą.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog maždaug 1996-1997 metais, kokiam kategorijai priskirti parduodamą preparatą buvo labai svarbu dėl kainodaros, kadangi vaistai buvo pardavinėjami su 5 % PVM, maisto papildai su 18 % PVM, todėl vartotojui tai buvo svarbu dėl galutinės kainos.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog šis preparatas iki 2001 metų buvo pardavinėjamas kaip specialios medicininės paskirties produktas, kuris buvo taip pat pardavinėjamas su 5 % PVM. Bendrovės atstovas nurodė, jog šio produkto gamintojas – Švedija, šio preparato nebuvo užregistravusi kaip vaistinio preparato, todėl ir Lietuvoje vadovaujantis įstatymais nebuvo galimybės produktą registruoti kitokios kategorijos nei gamintojas nurodo.

UAB „Rifarma“ atstovas nurodė, jog panaikinus specialios medicininės paskirties produktų kategoriją ir likus dviem kategorijoms, t.y. arba vaistiniai preparatai arba maisto papildai, gamintojas nesiėmė jokių papildomų veiksmų, tam, kad preparatas būtų registruojamas kaip vaistinis preparatas, todėl ir Lietuvoje minėtas produktas buvo parduodamas priskiriant jį maisto papildų kategorijai.

UAB „Rifarma“ atstovas pridūrė, jog supranta, kad tai yra bendrovės kaltė, kadangi nebuvo tinkamai patikrinta informacija, tačiau bendrovės atstovo teigimu tai įvyko todėl, jog visos šalys apibūdinant produktą naudoja panašius teiginius, tačiau UAB „Rifarma“ neatkreipė dėmesio, jog daugelyje šalių produktas parduodamas kaip vaistas, o Lietuvoje kaip maisto papildas, todėl kai kurie teiginiai, maisto papildų reklamoje yra draudžiami. Bendrovės atstovas pridūrė, jog pažeidimas įvyko dėl to, kad bendrovė iš tiesų nežinojo, kad reklamoje skleistų teiginių negalima naudoti.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, išklausiusi bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija k o n s t a t u o j a

1. Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės

aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis. Taigi, įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas – įtakoti vartotojo ekonominę elgseną.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1997-02-13 nutarime yra konstatavęs, kad „reklama taip pat yra informacija, nes suteikia jos gavėjui tam tikrų žinių apie prekes, paslaugas ar kitus reklamuojamus objektus (subjektus). Reklama yra informacija, tačiau ne kiekviena informacija yra reklama. Todėl reklama laikytina savita informacijos rūšimi, kuri paprastai vadinama komercine informacija. Reklama yra neatsiejama nuo verslo, marketingo, nes iš tiesų jiems tarnauja, yra svarbi konkurencijos priemonė. Be to, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1997-02-13 nutarime taip pat pažymėjo, kad reklama dažniausiai būna susijusi su materialine nauda: ja siekiama arba tiesiogiai didinti pelną (plečiant vartojimą, paslaugas), arba tai užsitikrinti ateityje (reklamuojant kompanijos ženklą ar veiklą, t. y. padedant jai įsitvirtinti rinkoje).

Pažymėtina, kad UAB „Rifarma“ skleista informacija apie maisto papildus „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ leidinyje „Sveikas.lt“ Nr. 30, yra tiesiogiai susijusi su bendrovės vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtus maisto papildus, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

2. Dėl UAB „Rifarma“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamą įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru išpūdžiu apie prekę (jos pakuotė, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai. Taigi ir UAB „Rifarma“ skleista maisto papildų „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ reklama turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas minėtų maisto papildų reklaminius teiginius, neatskiria teiginių apie produkto savybes ir vertina šią reklamą kaip visumą. Pažymėtina, kad vidutinis vartotojas, peržiūrėjęs maisto papildų „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ reklamą bei joje pateiktą informaciją, galėjo nepagrįstai susidaryti išpūdį, kad minėti maisto papildai daro teigiamą poveikį sveikatai, gydo, ir dėl šios priežasties būti suklaidintas.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maisto įstatymo bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. specialusis leidimas 15 skyrius, 6 tomas, p. 463) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009 (OL 2009 L 188, p. 14) 16 straipsnis nurodo, kad nepažeidžiant konkretesnių maisto produktus reglamentuojančių įstatymų nuostatų, vartotojų neturi klaidinti maisto ar pašarų etiketės, reklama ir pateikimas, įskaitant jų formą, išvaizdą arba įpakavimą, pakavimo medžiagas, sudėjimo tvarką, apipavidalinimą juos demonstruojant, įvairiausiomis priemonėmis apie juos teikiamą informaciją.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p.9) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L 310, p.36) 3 straipsnio a dalies punkte nustatyta, kad nepažeidžiant Direktyvų 2000/13/EB ir 84/450/EEB, teiginiai apie maistingumą ir sveikatingumą neturi būti melagingi, dviprasmiški ar klaidinantys.

Minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vartoti teiginius apie maistingumą ir sveikatingumą leidžiama tik tokiu atveju, jei tenkinamos 5 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos. Šio reglamento 10 straipsnio 1 dalis nustato, kad teiginiai apie sveikatingumą yra draudžiami, išskyrus atvejus, kai jie atitinka II skyriaus bendruosius ir šio skyriaus konkrečius reikalavimus bei yra leidžiami pagal šį reglamentą ir yra įtraukti į leidžiamų teiginių sąrašus, numatytus 13 ir 14 straipsniuose, o 10 straipsnio 2 dalies a punktas nustato, kad teiginiai, apie sveikatingumą leidžiami tik tuo atveju, jei toliau nurodyta informacija yra pateikta etiketėje, o jei etiketės nėra – pateikime ir reklamoje teiginys, kuriame nurodoma įvairios ir subalansuotos mitybos ir sveiko gyvenimo budo svarba

Vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“ (Žin., 2010, Nr. 58-2844, su vėlesniais pakeitimais) 15 punktu, ženklinant, pristatant bei reklamuojant maisto papildus, nei vienam iš jų negali būti priskiriamos gydomosios ar profilaktinės savybės arba daroma nuoroda į jas. Taip pat Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“ 16 punkte nustatyta, kad maisto papildų ženklinimas turi atitikti Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklinimas“ ir šios higienos normos reikalavimus.

Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklinimas“ 7 punkte nustatyta, kad, atsižvelgiant į Bendrijos nuostatas, taikytinas natūraliam mineraliniam vandeniui ir specialios paskirties maisto produktams, ženklinant maisto produktus nei vienam iš jų neturi būti priskiriamos gydomosios ar profilaktinės savybės arba daroma nuoroda į jas. Šios higienos normos 11.2 nustatyta, kad ženklinimas ir ženklinimo būdai neturi klaidinti pirkėjo, visų pirma dėl maisto produktui priskirto poveikio arba savybių, kurių jis iš tikrųjų neturi. Higienos normos 12 punkte nustatyta, kad reikalavimai, nurodyti šios higienos normos 11 punkte, taikomi ir maisto produktų pateikimui, ypač jų formai, išvaizdai, pakuotei, naudojamoms pakavimo medžiagoms, jų išdėstymo tvarkai ir aplinkai, taip pat reklamavimui.

UAB „Rifarma“ reklamuodama maisto papildus „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ vartojo teiginius: apie maisto papildą „Alkymer“ – „Apsaugo nuo infekcijų ir neigiamo radiacijos poveikio“, „Gerina žaizdų gijimą“. Apie maisto papildą „Alkymer+Omega3“ vartojo teiginius: „Skatina tinkamą organizmo ląstelių atsinaujinimą“. UAB „Rifarma“ naudodama šiuos teiginius, nurodė ir užsiminė apie tas maisto papildų savybes, kurių jie neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, kurios neatitiko aukščiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo. Šio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio, imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „Rifarma“ maisto papildai „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ nėra vaistiniai preparatai, todėl negali būti reklamuojami nurodant vaistinio preparato savybes.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, įvertinusi UAB „Rifarma“ maisto papildų „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ reklamoje skleistus teiginius, daro išvadą, jog UAB „Rifarma“ skleista reklama pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punktą.

3. Dėl UAB „Rifarma“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Vertindama pažeidimo pobūdį, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija atsižvelgia į tai, kad maisto papildų „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ reklamoje vartojami teiginiai apie profilaktines savybes bei gydomąsias savybe galėjo paveikti tuos asmenis, kurie siekia tinkamai apsisaugoti nuo galimų infekcijų, stiprinti imunitetą, bei siekia greičiau išsigyti žaizdas.

Vertindama pažeidimo pobūdį, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija atsižvelgia į tai, jog UAB „Rifarma“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimą padarė pirmą kartą, bei į tai, kad Protokole nėra nustatyta nukentėjusių asmenų.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgia į tai, jog maisto „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ reklama, leidinyje „Sveikata.lt“ buvo platinamas nemokai visą 2013 metų spalio mėnesį.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgė į tai, kad UAB „Rifarma“ maisto papildų „Alkymer“ ir „Alkymer+Omega3“ reklamą skleidė leidinyje „Sveikata.lt“, kuris buvo išplatintas 32 gydymo įstaigose, didžiuosiuose Lietuvos miestuose, pažymėtina, jog leidinio tiražas buvo 10 000 vnt., tačiau bendrovė pateikė dokumentus, kuriuose nurodyta, jog 6 000 vnt. leidinio yra nurašyti.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija lengvinančia aplinkybe laiko tai, kad UAB „Rifarma“ padėjo tyrimą vykdančioms institucijoms, pašalinto teiginius, kurie neatitiko įstatyme nustatytų reikalavimų, bei apie tai informavo ir savo partnerius.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5, 7 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimą skirti UAB „Rifarma“ 1800 (vieno tūkstančio aštuonių šimtų) litų baudą.

Nutarimas per 30 dienų nuo nutarimo įteikimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda sumokama į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktorius

Feliksas Petrauskas